

بررسی تاثیر سرمایه فکری بر هوش معنوی (مطالعه موردی اداره کل کتابخانه های عمومی استان اردبیل)

شهرام آذریان

گروه مدیریت، واحد اردبیل، دانشگاه آزاد اسلامی، اردبیل، ایران

دکتر محمد باشکوه

گروه مدیریت دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

sazar61@yahoo.com

چکیده

هدف از تحقیق حاضر بررسی تاثیر سرمایه فکری بر هوش معنوی (مطالعه موردی اداره کل کتابخانه های عمومی استان اردبیل) می باشد. از لحاظ هدف تحقیق از نوع کاربردی، از لحاظ نوع روش، توصیفی و همبستگی می باشد و از لحاظ روش گردآوری اطلاعات روش تحقیق مورد نظر میدانی می باشد. برای تعیین حجم نمونه از جدول مورگان استفاده شد و تعداد نمونه آماری برابر ۱۱۳ نفر بدست آمد که با روش نمونه گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. به منظور گردآوری داده های موردنیاز، از پرسشنامه های سرمایه فکری بونتیس و محقق ساخته هوش معنوی استفاده شده است. برای تحلیل داده ها از نرم افزار SPSS و برای آزمون فرضیه ها از ضریب رگرسیون تک متغیره استفاده شده است. نتایج تحقیق نشان می دهد که سرمایه فکری بر هوش معنوی تاثیر مثبت معنی داری دارد و ۰/۵۴ از تغییرات مربوط به هوش معنوی را پیش بینی می کند.

واژه های کلیدی: سرمایه فکری، هوش معنوی، اداره کل کتابخانه های عمومی.

مقدمه

عملکرد هر سازمان تابع عملکرد کارکنان و مدیران، فرصت‌ها، منابع و امکانات و نیز متأثر از سیستم‌های محیطی و سازمان‌های دیگر است. عملکرد کارکنان نیز تابع متغیرهای فردی (توانایی‌ها و مهارت‌های ذهنی و روانی و پیشینه زندگی)، متغیرهای روانشناختی (ادراک، نگرش، شخصیت، یادگیری، انگیزه) و متغیرهای سازمانی (منابع، رهبری، پرداخت‌ها، ساختار و طرح شغلی) است. از طرفی نیز بزرگترین درمادگی انسان، ناتوانی در دستیابی به همکاری و تفاهم با دیگران است. در رویکرد جدید مدیریت، فرهنگ سازمانی، کار تیمی و نحوه همکاری مدیر با دیگران اهمیت خاصی دارد. مدیریت در موقعیت‌ها و جایگاه‌های مختلف رفتارهای خاصی را می‌طلبد تا مدیران بتوانند عملکرد مفیدی داشته باشند. بنابراین یکی از عوامل موثر بر عملکرد کارکنان توانایی و مهارت‌های آنها در موقعیت‌های مختلف بخصوص موقعیت‌های متنوع فرهنگی و ابهام‌هوشی افراد می‌باشد. یکی از این ابعاد هوشی، هوش معنوی است.

مفهوم هوش معنوی^۱ که در دهه‌های اخیر مطرح شده است، در بردارنده نوعی سازگاری و رفتار حل مساله است که بالاترین سطوح رشد را در حیطه‌های مختلف شناختی، اخلاقی و هیجانی بین فردی و غیره شامل می‌شود و فرد را در جهت هماهنگی با پدیده‌های اطرافش و دستیابی به یکپارچگی درونی و بیرونی یاری می‌نماید (ولیکانی، ۱۳۹۰).

هوش معنوی در سازمان به عنوان فرهنگ فردی محسوب می‌شود که از طریق آن، ارزش‌های ارزشمندی به افراد القاء می‌شود تا به صورت مستمر طبق این ارزش‌ها رفتار نمایند. هوش معنوی در برگزیده رفتار اخلاقی و ظرفیتی برای دلیل حالت اخلاقی است. این رفتار اخلاقی می‌تواند نقش بارزی در موفقیت شرکت‌ها داشته باشد. مدیران با توجه هوش معنوی می‌توانند در رقابت با رقبای خویش، وضعیت شرکت خود را بهبود دهند. هوش معنوی افراد را همانند یک سیستم موقعیت‌یاب در خودرو برای ادامه حرکت در زندگی کمک می‌نماید. افراد با کمک آن می‌توانند برخوردار از یک ماشین پر قدرت و نیز خود به عنوان راننده‌ای قوی عمل نمایند. سازمان نیز همانند یک ماشین، نیازمند به سیستم موقعیت‌یاب جهانی برای حرکت درست در مسیر پیشرفت و توسعه می‌باشد که مدیران و رهبران دارای هوش معنوی، می‌توانند مسیریابی مناسبی را برای رساندن سازمان به نقاط اوج پیشرفت داشته باشند (لنیک و کیلیل، ۲۰۰۸).

سرمایه فکری از جمله متغیرهایی است که می‌توان تاثیر آن بر هوش‌های معنوی و فرهنگی را بررسی کرد. در سازمان‌ها و شرکت‌های پیشرو امروزی، سهم دانش نسبت به سایر منابع روز به روز در حال افزایش بوده بطوریکه امروزه تداوم فعالیت و سودآوری اکثر سازمان‌ها و شرکت‌ها وابسته به دانش است. بنابراین هر چقدر سازمان‌ها و شرکت‌ها به لحاظ دارایی‌های نامشهود و سرمایه فکری غنی باشند آن‌ها بهتر و سریعتر می‌توانند به سطوح بالای رشد و توسعه دست یابند. چالش عمده در این زمینه مفهوم سازی، درک، و ارزیابی سرمایه فکری است. مدیریت دانش به سازمان‌ها کمک می‌کند تا بتوانند توانمندی‌ها و قابلیت‌های خود را به منظور دستیابی به اقتصاد دانش محور شناسایی و مورد استفاده قرار دهند. در دوران اقتصاد صنعتی (قبل از اقتصاد دانش محور امروزی) عوامل تولید ثروت، یک سری دارایی‌های مشهود و فیزیکی مانند زمین، نیروی کار، پول، و ماشین‌آلات بودند که از ترکیب این عوامل اقتصادی، ثروت تولید می‌شد. در اقتصاد صنعتی، به دانش به عنوان یک عامل تولید، اهمیت چندانی داده نمی‌شد. اما در اقتصاد دانش محور امروزی اهمیت دارایی‌های نامشهود در فرایند تولید ثروت به مراتب بیشتر از دارایی‌های مشهود و فیزیکی است (بونتیس، ۱۹۹۷).

¹ - Spiritual Intelligence

² -Lennick & Kiel

³ - Bontis

به عبارت دیگر در اقتصاد دانش محور، دارایی‌های نامشهود جزو مهم ترین دارایی‌های سازمانی محسوب شده و اهمیت اینگونه دارایی‌ها در موفقیت بالقوه سازمان‌ها به مراتب بیشتر از دارایی‌های مشهود است (فلام هولتز^۱ و همکاران، ۲۰۱۰). مقوله‌های سرمایه فکری، هوش معنوی و هوش فکری هر یک به تنهایی از جمله مفاهیمی هستند که می‌توانند بر میزان کارایی کارکنان و بهره‌وری سازمانها تأثیر گذار باشند. از دید محقق، رابطه میان این متغیرها متأسفانه مورد غفلت پژوهشگران واقع گردیده است. لذا با توجه به مطالب ذکر شده ما در این پژوهش سعی خواهیم کرد تا به بررسی تأثیر سرمایه فکری بر هوش فکری کارکنان اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان اردبیل بپردازیم. سوال اصلی ما در این تحقیق این خواهد بود که سرمایه فکری بر هوش فرهنگی چه تأثیری دارد؟

روش شناسی

از لحاظ هدف تحقیق از نوع کاربردی، از لحاظ نوع روش، توصیفی و همبستگی می‌باشد و هدف آن بررسی تأثیر سرمایه فکری بر هوش فرهنگی (مطالعه موردی اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان اردبیل) می‌باشد. لذا از لحاظ روش گردآوری اطلاعات روش تحقیق مورد نظر میدانی می‌باشد.

جامعه آماری

جامعه آماری همان جامعه اصلی است که از آن نمونه یا نما یا معرف بدست می‌آید. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان اردبیل می‌باشد که تعداد آنها برابر ۱۶۰ نفر می‌باشد.

حجم نمونه و روش نمونه گیری

تعداد نمونه آماری طبق جدول مورگان برابر ۱۱۳ نفر بدست آمد که با روش نمونه گیری تصادفی ساده انتخاب شدند.

روش و ابزار گردآوری اطلاعات

جمع آوری اطلاعات مورد نیاز تحقیق، به صورت میدانی و با مراجعه به اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان اردبیل انجام گرفت. مطالعات کتابخانه‌ای از جمله مطالعه کتب و نشریات داخلی و خارجی به منظور دستیابی به مبانی نظری و استفاده از تجارب محققین دیگر. استفاده از پرسشنامه به عنوان ابزار اصلی جمع آوری اطلاعات برای دستیابی به داده‌های مورد نظر. به منظور گردآوری داده‌های مورد نیاز، از پرسشنامه‌های زیر استفاده می‌شود: پرسشنامه استاندارد سرمایه فکری (بونتیس، ۱۹۹۷) و محقق ساخته هوش معنوی (برگرفته از بهشتی فر و رفیعی، ۱۳۹۱). جهت سنجش روایی پرسشنامه از اعتبار محتوایی استفاده شده است، به این نحو که پرسشنامه‌ها در اختیار اساتید قرار گرفته و نظرات آنها در مورد اینکه آیا پرسشنامه‌ها ابزار خوبی برای سنجش متغیرها هستند خواسته شد که مورد تایید ایشان بود. برای سنجش ضریب پایایی پرسشنامه‌ها نیز از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است. نتایج حاصل از ضریب آلفای کرونباخ به شرح زیر بدست آمده است:

جدول (۱): جدول ضریب پایایی سوالات مربوط به هر متغیر

متغیر	ضریب آلفای کرونباخ
سرمایه فکری	۰/۷۹
هوش معنوی	۰/۸۶

روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

برای تحلیل داده‌ها از نرم افزار SPSS نسخه ۲۰ استفاده شده است. تحلیل داده‌ها با استفاده از روشهای آماری توصیفی و استنباطی می‌باشد. در بخش آمار توصیفی از جداول فراوانی و شاخص‌های مرکزی میانگین و انحراف معیار استفاده شده است. همچنین در سطح استنباطی برای آزمون فرضیه‌ها از ضریب رگرسیون تک متغیره استفاده شده است.

یافته ها

طبق نتایج تحقیق ۶۰/۲ درصد پاسخگویان مرد هستند و ۳۹/۸ درصد نیز زن هستند. ۰/۹ درصد پاسخگویان با کمترین فراوانی ۵۰ سال و بالاتر سن دارند و ۶۸/۱ درصد با بیشترین فراوانی ۳۰ تا ۴۰ سال هستند. ۳/۱ درصد پاسخگویان با کمترین فراوانی تحصیلات دکتری دارند و ۴۷/۷ درصد نیز با بیشترین فراوانی فوق لیسانس هستند. ۶/۲ درصد پاسخگویان با کمترین فراوانی بالای ۱۵ سال سابقه خدمت دارند و ۴۲/۵ درصد نیز با بیشترین فراوانی ۵ تا ۱۰ سال سابقه خدمت دارند.

جدول (۲) میانگین و انحراف معیار متغیرهای مورد پژوهش

انحراف معیار	میانگین	متغیر	
۰/۵۶۸۷۲	۳/۲۰۵۴	انسانی	سرمایه فکری
۰/۶۳۰۶۴	۳/۲۵۹۲	ساختاری	
۰/۴۷۶۱۳	۲/۹۸۰۴	ارتباطی	
۰/۴۹۸۳۶	۳/۱۴۸۳	سرمایه فکری	
۰/۴۰۱۷۶	۴/۱۲۳۹	درستکاری	هوش معنوی
۰/۳۸۱۰۸	۳/۹۶۴۶	مسئولیت پذیری	
۰/۴۹۱۴۲	۳/۸۹۱۶	دلسوزی	
۰/۴۵۱۱۵	۳/۸۳۹۶	بخشش	
۰/۳۶۴۴۶	۳/۹۵۴۹	هوش معنوی	

طبق نتایج جدول (۲) میانگین سرمایه انسانی ۳/۲۰، ساختاری ۳/۲۵، ارتباطی ۲/۹۸ و سرمایه فکری ۳/۱۴ است. همچنین میانگین درستکاری ۴/۱۲، مسئولیت پذیری ۳/۹۶، دلسوزی ۳/۸۹، بخشش ۳/۸۳ و هوش فرهنگی ۳/۹۵ است. بنابراین می توان گفت که از بین ابعاد هوش فرهنگی، درستکاری بیشترین و بخشش کمترین میانگین را به خود اختصاص داده است.

جدول (۳): نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف جهت تعیین نرمال بودن متغیرهای تحقیق

هوش معنوی	سرمایه فکری	آماره
۳/۹۵۴۹	۳/۱۴۸۳	میانگین
۰/۳۶۴۴۶	۰/۴۹۸۳۶	انحراف معیار
۰/۱۴۷	۰/۰۶۳	بیشترین اختلاف مثبت
-۰/۰۵۱	-۰/۰۷۹	کمترین اختلاف
۱/۰۶۷	۰/۸۳۵	مقدار Z کولموگروف-اسمیرنوف
۰/۱۰۵	۰/۴۸۹	سطح معنی داری

طبق نتایج جدول (۳) و با توجه به اینکه سطح معنی داری خطای آزمون برای سطح اطمینان ۰/۹۵ بیش از ۰/۰۵ است، بنابراین می توان گفت که توزیع متغیر وابسته نرمال است و جهت تحلیل فرضیات می توان از آزمون های پارامتریک (ضریب رگرسیون) استفاده کرد.

جدول (۲): خلاصه مدل رگرسیون تاثیر سرمایه فکری بر هوش معنوی

ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	دوربین واتسون
۰/۵۴۹	۰/۳۰۲	۰/۲۹۶	۲/۱۱

طبق نتایج جدول (۲) ضریب همبستگی بین سرمایه فکری با هوش معنوی برابر ۰/۵۴ است و ضریب تعیین برابر ۰/۳۰ است. چنانچه آماره دوربین- واتسون در بازه قابل قبول ۱/۵ تا ۲/۵ قرار گیرد عدم همبستگی بین خطاها پذیرفته می‌شود. با توجه به اینکه آماره دوربین واتسون برابر ۲/۱۱ است، بنابراین می‌توان گفت که عدم همبستگی بین خطاها پذیرفته می‌شود.

جدول (۳): نتایج ضریب رگرسیون تک متغیره تاثیر سرمایه فکری بر هوش معنوی

P	T	ضرایب غیر استاندارد		متغیر پیش بین
		BETA	SE	
۰/۰۰۰	۱۴/۵۵۲		۰/۱۸۵	مقدار ثابت
۰/۰۰۰	۶/۹۲۸	۰/۵۴۹	۰/۰۵۸	سرمایه فکری

طبق نتایج جدول (۳) و با توجه به اینکه سطح معنی داری خطای آزمون کمتر از ۰/۰۵ است، و سرمایه فکری بر هوش معنوی تاثیر مثبت معنی داری دارد. همچنین ضریب بتا نشان می‌دهد که سرمایه فکری ۰/۵۴ از تغییرات مربوط به هوش معنوی را پیش بینی می‌کند.

جدول (۴): خلاصه مدل رگرسیون تاثیر سرمایه انسانی بر هوش معنوی

ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	دوربین واتسون
۰/۴۸۶	۰/۲۳۶	۰/۲۳۰	۲/۲۲

طبق نتایج جدول (۴) ضریب همبستگی بین سرمایه انسانی با هوش معنوی برابر ۰/۴۸ است و ضریب تعیین برابر ۰/۲۳ است. چنانچه آماره دوربین- واتسون در بازه قابل قبول ۱/۵ تا ۲/۵ قرار گیرد عدم همبستگی بین خطاها پذیرفته می‌شود. با توجه به اینکه آماره دوربین واتسون برابر ۲/۲۲ است، بنابراین می‌توان گفت که عدم همبستگی بین خطاها پذیرفته می‌شود.

جدول (۵): نتایج ضریب رگرسیون تک متغیره تاثیر سرمایه انسانی بر هوش معنوی

P	T	ضرایب غیر استاندارد		متغیر پیش بین
		BETA	SE	
۰/۰۰۰	۱۷/۰۸۷		۰/۱۷۳	مقدار ثابت
۰/۰۰۰	۵/۸۶۲	۰/۴۸۶	۰/۰۵۳	سرمایه انسانی

طبق نتایج جدول (۵) و با توجه به اینکه سطح معنی داری خطای آزمون کمتر از ۰/۰۵ است، و سرمایه انسانی بر هوش معنوی تاثیر مثبت معنی داری دارد. همچنین ضریب بتا نشان می‌دهد که سرمایه انسانی ۰/۴۸ از تغییرات مربوط به هوش معنوی را پیش بینی می‌کند.

جدول (۶): خلاصه مدل رگرسیون تاثیر سرمایه ساختاری بر هوش معنوی

ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	دوربین واتسون
۰/۴۵۴	۰/۲۰۶	۰/۱۹۹	۱/۹۱

طبق نتایج جدول (۶) ضریب همبستگی بین سرمایه ساختاری با هوش معنوی برابر ۰/۴۵ است و ضریب تعیین برابر ۰/۲۰ است. چنانچه آماره دوربین- واتسون در بازه قابل قبول ۱/۵ تا ۲/۵ قرار گیرد عدم همبستگی بین خطاها پذیرفته می‌شود. با توجه به اینکه آماره دوربین واتسون برابر ۱/۹۱ است، بنابراین می‌توان گفت که عدم همبستگی بین خطاها پذیرفته می‌شود.

جدول (۷): نتایج ضریب رگرسیون تک متغیره تاثیر سرمایه ساختاری بر هوش معنوی

P	T	ضرایب غیر استاندارد			متغیر پیش بین
		BETA	SE	B	
۰/۰۰۰	۱۹/۱۰۹		۰/۱۶۲	۳/۱۰۰	مقدار ثابت
۰/۰۰۰	۵/۳۷۰	۰/۴۵۴	۰/۰۴۹	۰/۲۶۲	سرمایه ساختاری

طبق نتایج جدول (۷) و با توجه به اینکه سطح معنی داری خطای آزمون کمتر از ۰/۰۵ است و سرمایه ساختاری بر هوش معنوی تاثیر مثبت معنی داری دارد. همچنین ضریب بتا نشان می دهد که سرمایه ساختاری ۰/۴۵ از تغییرات مربوط به هوش معنوی را پیش بینی می کند.

جدول (۸): خلاصه مدل رگرسیون تاثیر سرمایه ارتباطی بر هوش معنوی

ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	دوربین واتسون
۰/۵۴۳	۰/۲۹۵	۰/۲۸۸	۲/۱۸

طبق نتایج جدول (۸) ضریب همبستگی بین سرمایه ارتباطی با هوش معنوی برابر ۰/۵۴ است و ضریب تعیین برابر ۰/۲۹ است. چنانچه آماره دوربین- واتسون در بازه قابل قبول ۱/۵ تا ۲/۵ قرار گیرد عدم همبستگی بین خطاها پذیرفته می شود. با توجه به اینکه آماره دوربین واتسون برابر ۲/۱۸ است، بنابراین می توان گفت که عدم همبستگی بین خطاها پذیرفته می شود.

جدول (۹): نتایج ضریب رگرسیون تک متغیره تاثیر سرمایه ارتباطی بر هوش معنوی

P	T	ضرایب غیر استاندارد			متغیر پیش بین
		BETA	SE	B	
۰/۰۰۰	۱۴/۷۵۲		۰/۱۸۴	۲/۷۱۶	مقدار ثابت
۰/۰۰۰	۶/۸۱۱	۰/۵۴۳	۰/۰۶۱	۰/۴۱۶	سرمایه ارتباطی

طبق نتایج جدول (۹) و با توجه به اینکه سطح معنی داری خطای آزمون کمتر از ۰/۰۵ است و سرمایه ارتباطی بر هوش معنوی تاثیر مثبت معنی داری دارد. همچنین ضریب بتا نشان می دهد که سرمایه ارتباطی ۰/۵۴ از تغییرات مربوط به هوش معنوی را پیش بینی می کند.

بحث و نتیجه گیری

طبق نتایج حاصل از تحقیق سرمایه فکری بر هوش معنوی تاثیر مثبت معنی داری دارد. همچنین ضریب بتا نشان می دهد که سرمایه فکری ۰/۵۴ از تغییرات مربوط به هوش معنوی را پیش بینی می کند. در تبیین نتیجه می توان گفت که هر چه میزان سرمایه فکری در کتابخانه های عمومی استان اردبیل افزایش یابد، میزان هوش معنوی نیز افزایش می یابد. همچنین طبق نتایج تحقیق و سرمایه انسانی، سرمایه ساختاری و سرمایه ارتباطی بر هوش معنوی تاثیر مثبت معنی داری دارد. همچنین ضریب بتا نشان می دهد که سرمایه انسانی ۰/۴۸ از تغییرات مربوط به هوش معنوی را پیش بینی می کند. می توان گفت که هر چه میزان سرمایه انسانی در کتابخانه های عمومی استان اردبیل افزایش یابد، میزان هوش معنوی نیز افزایش می یابد. همچنین هر چه میزان سرمایه ساختاری در کتابخانه های عمومی استان اردبیل افزایش یابد، میزان هوش معنوی نیز افزایش می یابد. بعلاوه هر چه میزان سرمایه ارتباطی در کتابخانه های عمومی استان اردبیل افزایش یابد، میزان هوش معنوی نیز افزایش می یابد.

نتایج تحقیق با یافته های تحقیق اسپهرلوس و داداشی خاص (۱۳۹۰) همخوانی دارد. آنها در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که هوش معنوی بر عملکرد افراد تأثیر مثبتی دارند تا در دستیابی به عملکرد خوب، آن را سرلوحه برنامه های کاری و شغلی و زندگی خود قرار دهند.

نتایج تحقیق با یافته های تحقیق ستایش و کاظم نژاد (۱۳۸۸) همخوانی دارد. آنها در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که رابطه معناداری بین رشد سرمایه فکری و عملکرد سال آینده شرکت نیز مورد تایید قرار گرفت. متفاوت بودن تأثیر سرمایه فکری بر عملکرد شرکت های موجود در صنایع مختلف نیز از نتایج پژوهش حاضر به شمار می رود که این تفاوت ناشی از تأثیر متفاوت سرمایه فکری بر نرخ بازده دارایی ها و نسبت گردش دارایی هاست.

نتایج تحقیق با یافته های تحقیق پورزمانی و همکاران (۱۳۹۱) همخوانی دارد. آنها در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که رابطه بین ضریب کارایی سرمایه فکری و ارزش بازار (نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری) معنادار نیست این یافته تحقیق وجود شکاف فزاینده بین ارزش بازار و ارزش دفتری شرکت ها را تأیید می کند. و همچنین نتایج حاصل از آزمون های به دست آمده بیانگر این است که ضریب کارایی سرمایه فکری تأثیر مثبت و معناداری بر عملکرد مالی (نرخ بازده دارایی ها) شرکت دارد.

نتایج تحقیق با یافته های تحقیق آمرام^۱ (۲۰۰۹) همخوانی دارد. آنها در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که هوش معنوی در مدیریت شغلی موفق و کارآمد تأثیر به سزایی دارد.

پیشنهادهای حاصل از نتایج آزمون فرضیه ها

۱. مدیران اداره کل کتابخانه های عمومی استان اردبیل، از کار گروهی کارکنان حمایت کنند.
۲. مدیران اداره کل کتابخانه های عمومی استان اردبیل توسعه و حفظ روابط درونی در میان گروه های مختلف را پرورش و ترویج دهند.
۳. کارکنان به ابراز نظرات و عقاید خود در بحث های گروهی تشویق شوند.
۴. هنگامی که کارمندی سازمان را ترک می کند، برنامه تربیتی جانشین پروری برای جایگزینی اش در نظر گرفته شود.
۵. سطح شایستگی کارکنان اداره کل کتابخانه های عمومی استان اردبیل برای رسیدن به ایده آل ترین سطح افزایش یابد.
۶. از ایده های جدید کارکنان حمایت شده و اجرا شود.

منابع

- اسپهرلوس، وحیده و داداشی خاص، اسماعیل. ۱۳۹۰. تأثیر هوش معنوی مدیران بر عملکرد کارکنان سازمان های دولتی، فصلنامه ابتکار و خلاقیت در علوم انسانی، سال دوم، شماره ۳، ۹۸-۱۱۰.
- بهشتی فر، ملیکه و رفیعی، رضوان. تأثیر هوش اخلاقی در سازمان ها، سومین همایش ملی بزرگداشت سهروردی با موضوع اخلاق کاربردی، ۱۳۹۱.
- پورزمانی، زهرا؛ جهانشاد، آریتا و محمودآبادی، عتی. تأثیر سرمایه فکری بر ارزش بازار و عملکرد مالی، فصلنامه بررسی های حسابداری و حسابرسی، ۱۳۹۱، شماره ۶۸: ۱۷-۳۰.
- ستایش، محمدحسین و کاظم نژاد، مصطفی. بررسی تاثیر سرمایه فکری بر عملکرد شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه پیشرفت های حسابداری، ۱۳۸۸، سال یکم، شماره ۳، ۶۹-۹۴.
- ولیکانی، اسماعیل. بررسی میزان هوش اخلاقی مدیران و تأثیر آن بر سرمایه اجتماعی سازمان (مطالعه موردی: مدیران بانک

^۱ - Amram

های دولتی شهر اصفهان)، فصلنامه تخصصی علوم اجتماعی دانشگاه آزاد شوشتر، ۱۳۹۱، سال ششم، شماره ۱۸، ۱۷۱-۱۹۸.

Amram Y. (2009). The contribution of emotional and spiritual intelligences to effective business leadership.[dissertation]. Palo Alto: Institute of Transpersonal Psychology.

Lennick, D & Kiel, F. (2008). Moral Intelligence, Enhancing Business Performance and Leadership Success. New Jersey: Wharton School of the University of Pennsylvania and Pearson Education.

Bontis, N. (1997). Intellectual Capital Questionnaire, Institute for Intellectual Capital Research, Hamilton, Canada. 12(3):231-40.

Flamholtz, E.G, Bullen, M. and Hua, W. (2010). Human Resource Accounting: A Historical Perspective and Future Implications, Management Decision, pp:947-954.

Surf and download all data from SID.ir: www.SID.ir

Translate via STRS.ir: www.STRS.ir

Follow our scientific posts via our Blog: www.sid.ir/blog

Use our educational service (Courses, Workshops, Videos and etc.) via Workshop: www.sid.ir/workshop